

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škoflje 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

La risurrezione di Cristo Jak. Tomadinija.

Dné 5. septembra t. l. sem bil zopet v Starem mestu (v Čedadu). Onega dne pa me nij bil privabil tjakaj veličastni dom sè svojimi starodavninami, ne, priklical me je bil tja drug dom, ki ga je sezidal iz tonov prvi furlanski glasbenik našega stoletja. V mislih imam oratorij „La Risurrezione di Cristo“ (vstajenje Kristusovo) čedajskega monsignora kanonika **Jakopa Tomadinija**.

Dospel sem bil predpoldne v to zgodovinski veleznamenito mesto. Oratorij je pa začel šele ob 3. popoldne. Utegnil sem torej natančneje poprašati svoje prijatelje o tem velikem glasbenem delu.

L. 1863 je odprl vojvoda di S. Clemente v Firenci natečaj za najboljši glasbeni umotvor. Mons. Tomadini (rojen v Čedadu 24. avg. 1820, umrl tamkaj 21. januv. 1883) — se je tudi natecal. Vglasbil je na podstavi i na besedilu velikonočne sekvencije *Victimae Paschali* ta oratorij svoj, ki mu je zagotovil mej glasbenim svetom nesmrten spomin. Besedilo mu je bil pripravil (parafraza) dr. Vincenc Meini. Mej 22 konkurenti je dobil Tomadini prvo nagrado. — Druzega leta (meseca aprila 1864) je v Firenci prvokrat izvrševalo to delo 39 pevcev i 30 godbenikov pod dirigentom Šbölci-jem. Poslušalci so bili kar očarani. Sam vojvoda di S. Clemente je pisal Tomadini-ju lastnoročno pismo polno hvale in občudovanja. Mej drugim mu priše, „da je pač za to grandijozno delo porabil veliko, veliko nočij“. (V resnici je Tomadini vse to dokončal v 25 dnevih.)

Tudi Lisztu, slavnemu pijanistu in ravno tako slavnemu skladatelju je bil Tomadini poslal ta svoj oratorij v oceno. Liszt mu je z pismom ddo. 14. julija 1867 odgovoril tako-le: „Vi ste se držali besed Eklezijastovih: *In peritia sua requirentes modos musicos et narrantes carmina scripturarum*. Vaša kantata „La Risurrezione di Cristo“ je delo resno, zelo vredno, vzvišeno; kar pa jaz najbolj cenim, je njegov značaj, ki je resnoben i zares versk. Ta se kaže dostojno in ob enem ljubko skozi umetno tkanino harmoničnega i fugiranega sloga združenega z izrazom, z plemenito, s spretno melodijo. Razođniki v Firenci so pokazali, prisodivši temu delu nagrado

mojstrov italijanskih, izbran okus svoj, kar jim je v čast. K zasluženim hvali dodavam samo še srčno željo: delo Vaše naj razširjajo pristojna i pogostna izvrševanja vedno bolj in bolj^a.

Pripomniti mi je, da je bila ona produkcija v Firenci (l. 1864) do letošnje čedajske prva i — zadnja. Oratorij je pač pretežak za navadne pevce in godbenike.

Letos so slavili v Čedadu 11. stoletnico Pavla Dijakona. Bila je zares srečna misel počastiti spomin velicega rojaka zgodovinarja z drugim imenitnim rojakom glasbenikom. Ker pa v Čedadu samem ni toliko močij, da bi mogli vredno i dostojno izvrševati tako glasbeno delo, so se zatekli v mesto, katero je vedno mecenaški podpiralo i gojilo umetnosti — v glasboljubne Benetke. Prišlo je sto pevcev in pevkinj, pojočih pri cerkvi sv. Marka in 50 godbenikov (samih učiteljev v dotičnih godalih). Dirigent jim je bil profesor glasbe Enrico Bossi.

Dobro četrť ure pred tremi sem vze sedel v koncertni dvorani? ne — v stolni cerkvi. Na Laškem, zdi se mi, imajo pač posebne svoboščine. Cerkev je bila — kolikor sem mogel videti s svojega sedeža — polna (5 — 6 tisoč ljudij). To Vam je bil šum i hrup v tej ljubi hiši Božji! Gospoda se je vzajemno pozdravljala i. t. d. Vzvišeni presbiterij se je rabil v sceno. Glavni oltar je bil zakrit sè zaveso. Godbeniki so ubirali svoja godala zopet šumno, kot je to v Italiji pred veliko mašo navada. Točno ob treh je pozvonilo, in pokaže se na odru dirigent Bossi. Občinstvo ga je pozdravilo z glušnim ploskanjem. Ne čudite se! saj v Italiji ploskajo celo pri cerkvenih govorih! Vihar se je pa kmalu polegel, i nastala je tišina, prava tišina. Bossi da z taktovko znamenje: oratorij začne.

Začne pa s predigro v *a* molu. Tema pokladajo vijolončeli vkupe z vijolami; za temi ga povzemajo vijoline II., pozneje vijoline I. in oboe; nazadnje kontrabasi. Cela predigra je zares vzorna; zlasti zadnji del te predigre je ves melodičen, končuje se prav izvorno slovesno. Ta prekrasna uvodna glasba je pa tudi v resnici dosegla svoj namen. Poslušalstvo je bilo pripravljeno; brati mu je bilo na obrazu, da pričakuje nekaj izvenrednega, nekaj vzvišenega, da pričakuje umotvor. Glasbeniki so brž pokazali, da so zares pravi mojstri; zato jim je pa tudi zadonela od vseh strani zaslužena pohvala.

Prvi zbor vernikov — *Inni si sciogano* — (*laudes immolent Christiani* t. j. začnite kristjani z hvalospevi) — v *d* je grandijozen.

Zatem zbor v *g*- duru. Ta zbor je polifonskega značaja; podstava sta mu dva takta. Tu so pevci pokazali, da temu slogu še niso privajeni, niso mu znali dati pravega izraza. Zlasti je bilo poznati sopranu, da se ne čuti domačega v tem (Palestrinovem) slogu. Peli so forte, marcato. Na konci so pa isti tema ponovili v homofonskem slogu. Peli so ga pa v pijanisimu, dihajočem sladak mir, kar je naredilo v nasprotju s forte prejšnjega dela velikansk vtisk. Zbor *Morte e vita*, *miranda tenzone* — (*mors et vita duello confluxere mirando* t. j. v čudnem boju sta se spopadla smrt in življenje) — je klasične preprostosti pa naredi s koralom v polnem orkestru zopet grandijozen vtisk.

Zatem sledi govoreči zbor vernikov. Melodijo imajo vijoline, zbor pa šepa besede: *ma tu per la via, che ora corresti* — (dic nobis Maria, quid vidisti in via) povej nam Marija, kaj si videla po poti?

Marija odgovarja s samospévom v *a* in zopet pozneje (*Si mio Signore è Cristo* — da, Kristus je moj Gospod —) s samospévom v *c*.

Oba ta samospéva (spremljana seveda z orkestrom) nista dosegla onega vspeha kakor so pričakovali od take pevkinje na glasu (pela je sopranistinja gca. Amalija Fusco). Kriv je v prvi vrsti skladatelj sam. Namesto da bi se držal, kakor v zborih, klasično preprostega rimskega koralnega te sekvencije in na to podstavo sezidal ona dva samospéva, del ju je na scela posvetni temelj glediške arije, in sicer arije skoro zadnje vrste, arije polne nepotrebnega ponavljanja. Neuspeha je pa bila tudi kriva pevkinja sama. Glas njen ni, da bi rekel, kaj posebnega. Pela je preveč afektirano, očividno iščoč efekta z obilnimi trilerji i. t. d.; pri tem je z glasom padala še precej znatno, da je to moglo čutiti tudi manj vešče uho.

Si, Cristo è vero — (*Scimus Christum surrexisse a mortuis vere t. j. Vemo, da je Kristus vstal zares*) — čveterospev (pa samo 4 pevci) v *g* je učinkoval po prejšnji solo-burji kot miren, blagodejen dežek, ki vse na novo poživi, pokrepča. *Non plus ultra!*

In sedaj finale! Začel je z grandioznim koralnim aleluja, ki se razvija v fugiranem slogu. Škoda, da glasbenik nij izpeljal tega fugiranega stavka po vseh pravilih velike fuge ven do konca! Tako pa se je bilo proti koncu vse nekam izkadilo: ritem poskušene „fuge“ je bil prelehak, otročji, bobni so ropotali, vmes so vreščale trombe, posamezna godala so se oglašala semterja v vseh mogočih legah (Nemec bi rekel *Geigensägewerk*), da je uho ne vdobviši podstave ostalo nezadovoljno. *Zares tempi passati*, ko je še vladalo menenje, da se brez bobnov in tromb ničesar ne doseže! Kot skala trden orgelpunkt bi bil tu v svojem veličastvu napravil neizbrisljiv vtisk in bil bi tu zares krona celega velikega umotvora.

Cela skladba sploh ne zasluži imena „oratorij“, ampak je le neka kantata, zložena o poroki sinu prej omenjenega firenškega vojvode. Dasi je zložena v visokem slogu, ne zadovolji poslušalce: manjka jej raznovrstnosti. Očara te v začetku s koralnim uvodom in vznesenimi zbori, a za temi sledijo zopet „kori“ in le je eden solo! O duetih, tercetih itd. ni ne duha ne sluha. Vrh tega meša J. Tomadini tudi v skladbi staro in novo, korál, palestrinov slog in moderno italijansko glasbo, kar mu je že Dr. Fr. Witt svoj čas očital. (Glej *Fliegende Blätter für katholische Kirchenmusik*, herausgegeben von Dr. Franz Witt, 1883, p. 26—27.)

Sploh pa moramo priznati, da je J. Tomadini pri tej skladbi pokazal svoj lepi talent in muzikalno izobraženost. Ko bi bil deloval na tem polji (kantat, oratorijev itd.), bi bil gotovo dosegel več vspehov in boljši spomin, ko na polji cerkvene glasbe.

Reči tudi moramo, da je dirigent Bossi spretno in živahno vodil ter da so pevci in godci prav dobro rešili svojo nalogo. Saj so bile bajé

naprošene najboljše moči iz Benetk, Padove in Trsta. Pri vsem tem moramo pritegniti sodbi navzočega Kranjca: „Našega Hubada zbor bi bil to dvakrat bolje pel!“

H koncu omenimo še, da se hranijo rokopisi J. Tomadinijevih skladb (okoli 300) v uršulinskem samostanu v Čedadu ter da so lastnina njegovih dveh bratov. Bora italijanska vlada je ponujala pred leti lastnikom — 5000 frankov! Morda bo vzbujeno zanimanje za tega pozabljenega skladatelja spravilo nekaj boljših njegovih skladb na dan. Cerkvena glasba pa pri tem nema dosti pričakovati.

J. S.

I. Avstrijski občni shod cerkvenih zborovodij.

Konci meseca julija t. l. razposlal je začasni odbor za sveto glasbo vnetih mož iz raznih krajev Avstrije poziv*) k občnemu shodu cerkvenih zborovodij, ki naj bi se vršil od 12 — 14. sept. na Dunaji. Zborovodjem zlasti pripada važna naloga, javno in vsakteremu svoje znanje dejansko pokazati in tako gojiti neprecenljivi dar sv. vere in umetnosti. Ni ga pa tudi skoraj stanu, ki bi se moral boriti s tako raznovrstnimi težavami in kateri bi bil tako samemu sebi prepuščen, kot je stan cerkvenih zborovodij. Bodi si gledé na službene dolžnosti, ali na socialno stanje je večinoma brez pomoči in zapuščen. Z ozirom na to pač ne veselo, toda obče znano resnico sklenil je odbor, ne zasebno, ampak skupno s svojimi tovariši iskati pomoči potom občnega zborovanja v središči cesarstva. Nasproti nesložnim političnim okolnostim naj bi se dokazalo, da so zborovodje na polji umetnosti in stanovske koristi edini; zato so bili tudi vabljeni tovariši vseh avstrijskih deželá.

Predmet obravnav naj bi bili vsi oni odnošaji, kateri že davno uspešni razvoj stanovskega delovanja slabé in ovirajo. Socialno stanje cerkvenih zborovodij, njih gnotne razmere, najzdatnejša sredstva do zboljšanja naj bi se vestno razmotrivala. Temu naj bi se pridružilo cerkveno-glasbeno vprašanje ter razpravljalo razmerje med nabožno umetnostjo in sredstvi, katera so ji na razpolago za njeno oskrbovanje — gotovo pereče vprašanje! Posvetovali naj bi se o založbi muzikalij, o izdaji cerkvene pesmarice in ustanovljenji farnih cerkv.-glasbenih društev — stvarah, katere je mogoče obravnavati edino na podlagi izkušnje mnogih udeležnikov. Smoter tega zborovanja je skupno in enotno postopanje v vseh zadevah, katere zadevajo stan cerkvenih zborovodij. —

In začetek je storjen; reči smem, da, dober začetek. Lepo število zborovodij in orglavcev se je odzvalo pozivu; prišli so 12. sept. na Dunaj od vseh vetrov udeleževati se posvetovanj prvega občnega shoda cerkv. zborovodij. Tudi več duhovnikov je prihitelo, iz česar smemo sklepati, da se za važno stvar vrlo zanimajo. Da je bil že skrajni čas v zvezo stopiti, kazalo je zborovanje samo, ki je razodelo večinoma siromašne razmere orglavskega stanu; kajti veliko orglavcev stráda v besede pravem pomenu. . . . Tem veselejše je toraj, da so se gibanju na čelo postavili možje, kojih stan nam je porok, da jih je enodušnost in skrb za usodo njihovih revnejših in slabše plačanih tovarišev pripeljala k zborovanju. Ker nameravamo v prihodnjih številkah „C. Gl.-a“ o shodu obširnejše poročati, smemo danes krajši biti.

Pravi pomen shoda se prav za prav ne nahaja v govorih in resolucijah, ampak v tem, da je se pokazalo, kako je pri zborovanjih prodrla zavest skupnosti in prepričanje o potrebi stanovske organizacije; zato so zborovodje iz lastnega nagiba storili prvi korak do uresničenja

*) Žal, da smo ga v roke dobili še le 9. avg.; zato ga nismo mogli priobčiti v zadnji številki „C. Gl.-a“, ki je bila takrat že tiskana.

svojih opravičenih želj. Če se tudi morda resolucije brez uspeha razdoné, dejstvo se ne bode pozabilo, da so cerkv. zborovodje pripravljeni, svoje zahteve dalje naznaniti in tudi dognati. In to dejstvo bode krepkejši razlog, nego katerikoli zborov. sklep. Žal, da letos še ni prišlo do zveze, ampak le do pripravljanja za-njo, ki ima obsegati vse tovariše v Avstriji. Pač bode nameravana zveza imela radi mnogojezičnosti še marsikatero oviro odstraniti.

Češki zborovodji (na Češkem, Moravskem in v Šleziji) so si že ustvarili svojo organizacijo, so že veliko za-njo storili; in zato so se izrekli proti centralizaciji. Toda bratovski način, po katerem so se Čehi, Poljaki in Slovenci s svojimi nemškimi tovariši dogovarjali, skupno se posvetovali in sklepali, daje za bodočnost dovolj upanja. Jasno in določno se je izjavil zbor za pravično socialnemu stanju ter umetniškemu poslovanju cerkv. zborovodij primerno regulacijo plač kot začetek in posledek vsega daljnjega razvitka. O regulaciji štolnih pristojbin se z ozirom na zamotani in pravno negotovi predmet ni sklepalo. Predlog, naj se ustanové strokovne šole za orglavce in zborovodje po posameznih škofljah, je bil sprejet, dasi tudi so mu ugovarjali nekateri dunajski korregentje, češ, „da imajo na Dunaji že konservatorij, ki baje zadostuje, ter da se tudi ne manjka strokovnjakov, temuč le dobrih služb.“ Nek duhovnik pa je temu nasproti tožil, da mnogim učiteljem mrzi orglarska služba in je torej neizogibna dolžnost, skrbeti za naraščaj.

Grajala se je uredba nekaterih nemških cerkvenih pesmaric zlasti radi tega, ker se je premalo oziralo na stare dobre pesmi. Dalje se je izrekla želja, naj bi se v vseh deželnih glavnih mestih napravile dobro preskrbljene poverjeniške založbe muzikalij, da bo tako lažje jih pregledati in nakupavati. Še o mnogih stvareh je bil razgovor: o cecilijanstvu, instrumentalni glasbi, cerkv.-glasbenih društvih, o strokovnem tisku, ustanovitvi stanovskega glasila in še marsikaj, o čemer bomo poročali, kakor smo že omenili.

Zborovanje so vodili gospodje: Jos. Foerster, stolni kapelnik v Pragi, kot predsednik; kot namestnika Jul. Böhm, zborovodja na Dunaji in Jos. Pembaur, akad. glasbeni vodja v Inomstu; zapisnikar L. A. Schmidbauer na Dunaji. Vse vodstvo imel je v rokah prav za prav podpredsednik Böhm, kateri je bil tudi sprožil misel o zborovanji ter s pripoznanja vredno vztrajnostjo in spretnostjo do konca srčno in srečno vodil.

Le en sam neskladni glas je čutiljivo kazil harmonijo in dostojni tek zborovanja. Prihajal je iz ust dunajskega prej glediščnega zdaj cerkvenega zborovodje g. Hans Krenn-a, kateri je s svojim nebrzdanim govoričenjem takoj v začetku česke goste razžalil, brez povoda predsedništvu zabavljaj in celo sklicateljem shoda, katere so vodili gotovo najplemenitejši razlogi, predbacival nečiste namene. Predsedništvo in zborovalci so Krenna radi njegovega obnašanja večkrat energično zavrnil. Zdelo se nam je, kakor da bi ga ne bile pustile spatii lavorike znanega državnozborskega kričaća Wolfa, da po njegovem receptu pouzroči obstrukcijo ter prepreči zborovanje.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Konec). Še bolj obžalovanja vredna kot to in še veliko bolj ovirajoča za liturgično petje je „ignorantía“, t. j. nevednost o cerkv. predpisih, kakoršna se nahaja pri mnogih duhovnikih. Da „slovesna maša“ brez introita, kyrie, brez popolne gloriije, graduala, credo, offert. i. t. d. ter z mesto njih postavljenimi nemškimi (pri nas slovenskimi) pesmimi „slovesna ali peta maša“ ni in po cerkvenih določbah nikdar in nikakor biti ne more, da se s tako mašo brez števila zoper jasno in brez števila izrečeno voljo sv. cerkve nebrojokrat pregrešiš, da cerkv. postave gledé petja in teksta pri sv. daritvi enako strogo vežejo, kakor druge rubrike misala, brevirja i. t. d. — o tem velika večina naših frankonskih*) duhovnikov nič vedeti in nič slišati noče.

*) Ali bi ne smela tu v oklepajih stati beseda (slovenskih)??

„Tako so naš župnik delali, ko sem bil še mlad“; „tako je ravnal moj prednik in njegov tudi“; „tako je navada po vsi škofiji“; „tako se opravlja celo v navzočnosti škofovi“; „to je za našo škofijo že vsled stare navade dobra pravica“; „tako so nas v semenišči učili“; „narod se tudi hoče udeleževati službe božje“; „kako sem vesel, kadar moji farani pojó“; „pojdité na Laško in vedeli boste, kako se ondi godi“; „naše ljudstvo ne zna latinski, čemu torej latinsko petje?“ „petje je organistova stvar, jaz nisem glasbenik, o petji ne razumim nič in zato se mi ni treba brigati i. t. d. i. t. d. Take in mnoge enake več ali manj duhovite izgovore v ti stvari lahko čujemo iz ust duhovnikov 100 in 1000 krat in vsi pametni razlogi njim nasproti nič ne pomagajo. Vendar pa smemo sklepati, da se povsod vest oglašá in da naša stvar vré. Toda, če je izmed vseh navadnih izgovorov in opravičevanj katero utemeljeno je gotovo ta: „V semenišči nas niso drugače učili“. Žal, da je res! Saj so se za mojega bivanja v semenišči do l. 1886. v cerkvi duhovskega semenišča v Wireburgu večkrat, zlasti med osmino presv. Rešnj. Telesa, „deutsche Aemter“ z leviti opravljali. Dasi tudi smo celó o cerkv. stavbarstvu, slikarstvu in kiparstvu poslušali predavanja, vendar o predpisih in zahtevanji sv. cerkve gledé liturgičnega petja nismo dobili nobenega poduka ali kakega praktičnega navoda. Edino pravilo, ki se nam je dalo za poznejši čas, bilo je to: „Pri obhajnji službe božje naj se vsak kaplan ravna po tem, kar je pri tačasem župniku ali v dotični župniji v navadi.“ Zadosti. Zdi se mi, da je v onem semenišči še dandanes vse pri starem. Mlad kaplan, komaj pred letom posvečen in precej dober glasbenik, ustil se je nedavno proti nekaterim duhovnikom pri razgovoru o cerkv.-glasbenem vprašanji tako-le: „Dokler bodem živ, se v moji cerkvi ne bode latinsko, niti koralno pelo.“ Je-li to mogoče? Ali bi ne smel z isto pravico reči: „Pri meni se ne bode brevir molil!“ Tu manjka potrebnega poduka v semenišči. Kako more bodoč mašnik ali sploh kdo tako govoriti potem, ko je bil l. 1893 tedajni nadpastir, sedajni monakovski nadškof izdal navdušen pastirski list do svoje duhovščine, jo pristrčno proseč, naj goji in pospešuje cerkveno petje in zlasti koral! V semenišči se je ta preimentni pastirski list oficijelno bral — med kosilom; bogoslovci pa so ga kritikovali. To je bil ves sad. Dasi tudi posameznim ni vselej in povsod takoj mogoče, cerkvenim predpisom popolnoma zadostiti, vendar mora že iz semenišča sem popolnem večé biti, kaj da cerkev zahteva, mora znati liturgične postave, ako jih hoče izpolnjevati. Ako za tak poduk čas v semenišči ne zadostuje, dajte bodočemu mašniku v roke kako knjigo, n. pr. Krutschek-ovo in priporočajte mu, da jo marljivo prebira in proučuje; ali naročajte nakatere cerkv. glasbene časnike, ki naj krožijo po semenišči. Večkratna skušnja me uči, da so mašniki, ko so pazljivo prebrali Pavel Krutschek-ovo „Die Kirchenmusik nach dem Willen der Kirche“, iz Saulov postali Pavli. Luskine so jim padle z oči; izpoznali so zdaj, kaj da imajo storiti in da ni pretežko vsaj polagoma zadostiti cerkv. predpisom gledé petja. Te zlate knjige podaril sem že mnogo proizvodov svojim prijateljem. Eden izmed njih, ko jo je proučil in zdaj v svoji župniji z vsemi močmi petje reformuje, izrazil se je po svoji navadi prav drastično: Ako bi nam čevljar tako spakadrane čevlje naredil, kakor smo doslej slabo slovesne maše peli, takoj ga vržemo iz hiše.*

„Reforma“ bodi: skrbimo, da se zopet vpelje liturgično petje — to željo so že mnogi škofje po pastirskih listih izrekli in ne dá se tajiti, da ta od nadpastirjev izsejano seme že na mnogih krajih kali in lep sad donáša, četudi ne v ti meri, kakor bi bilo želeti in tudi mogoče. Skoro v vsaki dekaniji nahajajo se zelenice ali oaze, v katerih se ne le domače petje, ampak tudi liturgično petje z ljubeznijo, marljivostjo in razumnostjo goji. Toda le-té zelenice sredi obupne puščave (vedne enakosti ob nedeljah, praznikih in delavnikih — nič kot domače petje) so izpostavljene mnogim nevarnostim. Kjer se danes srce raduje, kjer krepilen in čist studenec vré, tu se utegne čez noč kraj speščeniti in vsa krasota na mah uničiti. Ne bodem dalje v podobah govoril, saj dejstva dovolj govoré. V župnijski cerkvi A, v mestni cerkvi B, v vaški cerkvi C postalo je po trudu, po velikih žrtvah časa in noveev od strani duhovnikov in marljivo sodelujočih učiteljev (še večkrat brez njih) tako petje, da je zadostovalo vsem cerkvenim zahtevam. Pride pa sprememba; kaplan je drugam prestavljen, župnik dobi boljšo župnijo; „novi“ gospod pa pri prvi službi božji pevovodji zapove: „Pri moji maši se bode nemško (slovensko) popevalo, kakor je v škofiji navada.“ S tem samovoljnim ukazom je pri ti priči pokopán ves trud, ves dosedanji uspeh. Takih slučajev bi

lahko celo kopico navedel; in tako ravnanje povzroča reformi škodo, ki se ne da preračuniti. Cujus regio, illius et religio. „Vsak dela kakor hoče in kakor njemu ugaja,“ tako pravi duhovščina, tako misli narod; in vsaj take samovoljne protireformacije bi morala vis. čč. škofijstva na vsak način onemogočiti. V krajih, kjer je liturgično petje že vpeljano, naj bi se nikdar in nikakor ne odpravljalo — najmanj ad libitum duhovnika. Skoraj bi mislil, da je kaj takega nemogoče, a resnica je, da se čestokrat tako godi: kar prvi sezida, drugi podere — pred očmi duhovske gosposke. Ta razlaga svojim faranom, kako strogo da cerkveni predpisi gledé petja pri sv. daritvi vežejo; narod verjame, je pripravljen žrtvovati za pravo petje — naslednik pa s svojo prakso vestnega župnika pred ljudstvom na laž postavi. Zdaj smatra ljudstvo vse hvalevredne napore za igračarijo, „sitnost“ in „šport“ posameznih duhovnikov. Ako je škof. uradom za izvrševanje škofijskih ozir. cerkvenih predpisov v resnici mar, potem bi se smel, ako po pameti sodimo, pričakovati tudi strog ukaz v zgorej navedenem smislu, ukaz, kateri bi zabranil vsako osebno samovoljo Najsvetejšemu nasproti. Le tedaj je reforma mogoča, le tedaj bode napredovala mirno in brez hrupa. Onim duhovnikom, katerim je sv. petje pri srcu, se stvar ne sme tako ogorčati, da mora tóžiti: „Čemu se trudim? Kadar zatisnem oči ali se od tod poslovim, bode moj naslednik ves trud in vse delo uničil.“

Naj bi se reforma ne prezirala in ne sebi prepuščala! Da se iskra in plamenček razširi v ogenj, treba goriva, sicer ugasne. Kje zaostajajo vsakoletna poročila posameznih župnij o stanju cerkv. glasbe do višje oblasti, kateri se mora redno poročati celó o malenkostih? i. t. d. Skratka, dokler se duhovščini ne bode skrb za pravo cerkv. glasbo naložila v *obliki ukaza*, marveč le v *obliki želje*, toliko časa tudi od reforme bistvenega napredka ne pričakujemo in po dolgoletni izkušnji tudi pričakovati ne moremo.

Iz Vipave. — Prosim priobčite naslednje poročilo o tukajšnjem cerkv. petju.

Navadvo poje pri nas mešan zbor, kateri šteje 3 soprane, 2 alta, 2 tenora in 2 basa. Imamo v Vipavi pevsko društvo, ki se izobražuje tudi v cerkvenem petju, kar je za društvo jako koristno. Zato nastopi ob velikih praznikih tudi ono na cerkvenem koru. Ob takih prilikah nas poje od 17 do 20 glasov. Pojemo ob velikih praznikih popolnoma po liturgičnih pravilih, in sicer: Introitus in Communio vedno koralno; graduale rabimo Ant. Foerster-jeve, Sattner-jeve in Rampisove, včasih seveda samo recitiramo.

Ofertorije pa smo peli do zdaj naslednje: Od Ant. Foersterja Terra tremuit, Ascendit Deus, Posuisti Domine, Elegerunt, Angelus Domini; J. Laharnar, Laetamini; Fr. Witt, Confirma hoc; Stehle, Quia fecisti, Constitues; Ig. Hladnik, Justorum animae; D. Fajgelj, Laetentur coeli; M. Haller, Tui sunt coeli; Fr. Witt, Asumpta est, Wiltberger.

Slovesne latinske maše so precej težavne; torej se mi zdi primernejše, da se jih manjše število poje, pa tiste bolje. Izvajamo samo te-le: za moški zbor, Missa in hon. s. Jacobi. Ant. Foester, op. 21. Missa v C dur. J. Schweitzer, op. 11. Missa in honorem conceptionis immaculatae B. M. V., J. Schweitzer, op. 32. Za mešan zbor. Mašo sv. angeljev varuhov. Alban Lipp, op. 46. Missa in honorem s. Caeciliae. Ant. Foerster, op. 15. Missa De Spiritu sancto. J. Pogačnik, op. 7. Missa in honorem s. Josephi zl. P. Angelik Hribar in Requiem zl. A. Foerster. Navadne mašne pesmi, Marijine, obhajilne i. t. d. pojemo iz Cecilije in drugih zbirk. Posebno hvalevredno delo je: Slava Bogu gosp. P. A. Hribar-ja in P. H. Sattner-ja. Tantum ergo in Genitori pojemo od P. A. Hribarja, J. Pogačnika, Fr. Witta in iz Cecilije.

Naj mi bo še dovoljeno, sporočiti v C. Gl., da so 8. sept. naš presvetli knez in škof Anton Bonaventura ineli v romarski cerkvi Matere Božje v Logu, ki spada pod župnijo Vipavsko, pontifikalno sv. mašo. Peli smo samo domači pevci in sicer nagrajeno mašo Salve Regina od J. G. Stehle, Introitus Communio koralno, Graduale Rampisov, Ofertorium Wiltbergerjev.

Treba je omeniti, da so naš prečastiti gospod dekan za pravo liturgično petje močno vneti in tudi pevskim močem naklonjeni. Skušnja me uči, da je treba le nekoliko truda in nekaj skrbi, da se spolnujejo cerkvena določila gledé petja pri službi božji in da ni nemogoče tudi na deželi dobiti moči, celó izbornih moči za vzvišeno cerkveno petje. Dal Bog, da bi se tudi drugod o tem prepričali in po tem prepričanji delovali, mesto da bi tarnali, češ da „ne gre!“

Fr. Slabé, pevovodja.

Razne reči.

— Zbor za svete obrede (S. R. C.) je z odlokom dne 14. januarija 1898 odgovoril na stavljeno vprašanje: *Licetne aliquid canere lingua vernacula: 1. In missa solemni dum sacra Communio distribuitur per notabile tempus? — 2. In solemni processione SSmi Sacramenti, alternatim cum hymnis Liturgicis?* — Negative ad utrumque. — To je: Ali se sme kaj peti v domačem jeziku: 1. Pri slovesni maši med tem, ko se precejšen čas deli sveto obhajilo? — 2. Pri slovesni procesiji s presv. Rešnjim Telesom, menjevaje z liturgičnimi himnami? — Ne sme se v obeh slučajih.

— Šolsko leto 1899/1900 se je pričelo na „orglarski šoli Cecil. društva“ v Ljubljani dne 18. sept. Oglasilo se je bilo na novo 21 učencev, izmed katerih je bilo po preskušnji sprejetih 8. Z ostalimi 15 učenci lanskega leta je število vseh skup 23 učencev; t. j. trije več, kakor pripušča dosednji načrt.

— V Št. Vidu nad Ljubljano obhajala se je dne 17. sept. 100letnica rojstva rajnega tamošnjega župnika Blaža Potočnika, v cerkvi, na pokopališču in v „Rokodelskem domu“. Prav tako! Saj je bil mož, da malo takih med Slovenci. Izredno od Boga nadarjen, uporabil je kot župnik svoje moči v dušni in gmotni blagor svojih župljanov; kot pisatelj je veliko koristil slovenskemu narodu; kot glasbenik skrbel za poveljevanje službe božje. Bil je ob svojem času najboljši koralist in ako bi živel dandanes gotovo, bi bil navdušen — cecilijanec.

— Glavnega občnega zbora „Cecil. društva za Nemško, Avstro-Ogrsko in Švico“ od 21. — 23. avg. v Münster-u udeležilo se je mnogo gostov iz vseh krajev Nemčije, Avstrije, Švice in Holandije; tudi je bilo prišlo nekoliko glasbenikov iz Angleškega, Irskega in Amerike. Münsterski stolniški zbor, kateri je bil sam prevzel izvršitev dolgega glasbenega vspeveda, slovi kot eden najboljših cerkvenih zborov in je pri ti priliki pokazal, da v resnici zasluži ime „vzornega zbora“. — Ker se je glavni društveni predsednik monsr. Frid. Schmidt že pred zborovanjem izjavil, da nikakor ne prevzame več predsedništva, bil je namesto njega izvoljen dr. Fr. Ks. Haberl, ravnatelj cerkv.-glasbene šole v Reznju; podpredsednikoma pa C. Cohen, stolni kapelnik v Kölnu in g. I. Schildknecht, zborovodja v Rorschach-u (Švica).

Oglasnik.

Responsoriji pri sv. maši in drugih navadnih cerkvenih opravilih. Za organiste in cerkvene pevske zборе. Z dovoljenjem preč. kn. šk. lavantinskega ordinarijata v Mariboru. Založilo cecilijansko društvo, tiskala tiskarna sv. Cirila. V Mariboru 1899. Dobiva se s pošto po 20 kr. pri Cecil. društvu ali v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Z isto vsebino se dobivajo tudi nemški iztisi. Elegantno natismjena vgladna knjižica prinaša na 7 listih enoglasne koralne respensorije v koralnih notah sè slovenskim pojasnilom, I. pri sv. maši, II. k „Ite“ in „Benedicamus“, potem k „Asperges“ in „Vidi aquam“, k „Libera“, pri opravihu na veliki petek in vel. soboto, na Telovo za procesijo, k „Te Deum“, pri škofovem blagoslovu, pri sv. birmi, k „Veni s. Spiritus“, na konci pa vseh 6 kitic himne (napačno „Hymus“) „Pange lingua“. Edino to bi želeli, da bi bila ta zbirka bolj praktično vrenjena, t. j. da bi bili posamezni respensoriji n. pr. pri maši bolj ločeni gledé petja „in tono solemni et feriali“, tudi II. oddelek k „Ite missa est“, tako da se lahko pevcem skupno na prstih pokaže, katera številka da je na vrsti, kar je po črkah manj pripravno. Za tako nizko ceno toliko prepotrebne gradiva! Naj se povsodi, kjer jih še ni, le-ti respensoriji nakupijo in pravilno vporablajo!

Litanije v čast presvetemu Srcu Jezusovemu. Za mešan zbor zl. F. Ferjančič, kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani. Avtografovani iztisi se dobivajo pri g. skladatelju. Povsem lepi in primerni napevi, ki se dajo tudi enoglasno z orglami prepevati. Ta 2 izdaja izpušča izmed 5 invokacij prve izdaje dve, kateri pa ste na zadnji strani vendar ponatisnjeni, ako jih kje hočejo peti „ad libitum“.

Današnjemu listu je pridana 9. številka priloge.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glash. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.